O mýdlovém slizu a ořeších z Nepálu

I takovou běžnou domácí činnost, jakou je praní prádla, je možné vykonávat tak, aby byla šetrná k prostředí, ve kterém žijeme. Nestojí to mnoho, avšak nutností je mít dostatek fištrónu i času na přípravu pracího prostředku.

Prací prášek je nejvíce používaným chemickým přípravkem v domácnosti. Podle dostupných pramenů se jej u nás ročně spotřebuje osmdesát tisíc tun. Zaručeně nejlepší prací prostředky z reklamních spotů, ať už práškové, či tekuté, jsou ovšem také těmi, které nejvíce škodí životnímu prostředí, našemu zdraví a samozřejmě našim peněženkám.

Chemie v prádle i ve vodě

V pracích práškách i v tekutých pracích prostředcích je nejvíce chemie z celé drogerie běžně používané v domácnostech. Mezi jejich anorganické přísady totiž mimo jiné patří sloučeniny fosforu a křemičitanů. V konečné fázi praní část sloučenin zůstává v prádle a zbytek končí v odpadních vodách. Obojí představuje velký problém. Křemičitany a fosforečnany v prádle způsobují různé ekzémy, alergie a další kožní onemocnění u lidí, kteří s prádlem pracují, i u těch, kteří takové prádlo nosí. Fosforečnany jsou problémem globálního rozměru. Hlavními zdroji pitné vody v naší zemi jsou vodní nádrže, jimž potíže způsobují siničné toxiny, které se vodárenskou technologií jen těžko odstraňují, a proto hrozí reálné nebezpečí, že se siničné jedy ocitnou i v pitné vodě.

Jak rozmachu sinic zamezit? Jednoduše tím, že jim nebudeme poskytovat nejdůležitější živiny, které tyto ke svému životu potřebují: dusík a fosfor obsažené v běžných pracích prostředcích. Asi málokdo si umí představit, kolik takového krmiva v podobě fosfátových pracích prostředků každý měsíc sám zbytečně vypustí do odpadních vod.

Odstraňování fosforu z odpadních vod představuje výrazné zvýšení nákladů, které se nepromítá nikam jinam než do zvýšených cen stočného. A přitom existují jednoduchá kritéria, podle kterých můžeme prací prostředky posuzovat s ohledem na jejich ekologickou a biologickou nezávadnost, a potažmo i finanční výhodnost.

Starý dobrý jelen...

Vhodným, ke zdraví i životnímu prostředí šetrným je takový prací prostředek, který se po použití přirozeně rozloží na neškodné látky, jež jsou odbouratelné biologickou cestou, a k tomu je navíc nealergenní a obsahuje jen složky, které nám neškodí. Tradičním ekologickým prostředkem je mýdlo. Pro ruční praní dobře poslouží to staré dobré s jelenem a v podobě mýdlového slizu jej lze použít i jako prací gel pro praní v pračce. Mýdlo se ve vodním prostředí velmi rychle a úplně biologicky rozkládá na látky, které se v přírodě přirozeně vyskytují. Nejvhodnější je proto používat mýdlo přírodní, nebarvené, neparfémované a bez zbytečných přidaných chemikálií. Vynikajícím pracím prostředkem jsou také mýdlové ořechy. Jsou to skutečně plody stromů *Sapindus mukorossi* nebo *Sapindus trifoliatus* rostoucích v Indii a Nepálu. Ořechy jsou přírodními produkty bez jakýchkoli chemických přísad. Mají velké množství výhod: Jsou šetrné k bílému, barevnému i jemnému prádlu, je možno s nimi prát při všech teplotách, přičemž čím nižší je teplota praní, tím vícekrát můžeme ořechy použít. Nepění, neobsahují vonné přísady, bělidla, měkčidla, a jsou proto vhodné pro alergiky, novorozence a jedince s velmi citlivou pokožkou. Slupky ořechů, nikoli jádra, se v bavlněném pytlíčku vkládají do bubnu pračky přímo k prádlu a jejich zbytky lze poté zlikvidovat jako biologický odpad nebo použít do kompostu.

> **Zaručeně nejlepší prací prostředky z reklamních spotů, ať už práškové, či tekuté, jsou ovšem také těmi, které nejvíce škodí životnímu prostředí, našemu zdraví a samozřejmě našim peněženkám.**

Mýdlový sliz

Je to netoxický a nealergenní prací prostředek, který si za pár korun může doma každý sám vyrobit. Jsou k tomu třeba jen kostka mýdla, nejlépe právě s jelenem či kamzíkem, a jeden pytlík prací sody. Kostku mýdla nakrájíme na menší kostky, v kýblu přelijme litrem vařící vody a rozmícháme tyčovým mixérem. Doplníme studenou vodu na pět litrů a vsypeme stejné váhové množství sody, jaké jsme použili u mýdla. Opět důkladně promícháme – a sliz je hotov.

Dávkuje se přímo do bubnu pračky, zhruba 200 ml na jedno praní. Přesné množství je třeba individuálně vyladit, záleží na vodě, která se k praní používá. Sliz je nezávadný pro životní prostředí, celý jej skutečně využijeme k praní, zatímco většinou objemu sypkých prášků jsou plnidla, která se na vlastním praní nepodílejí. Sliz nezpůsobuje inkrustace na prádle, a nepotřebujeme tudíž používat aviváž, a obvykle je nealergenní. Prádlo z něj

není zářivě bílé, ale toho lze dosáhnout bělicími solemi. Nemá pronikavou vůni, což někomu vyhovuje. Naproti tomu ten, komu u vypraného prádla výrazná vůně chybí, může do posledního máchání přidat pár kapek éterického oleje.

Ekologické prostředky

Také u práškových či tekutých pracích prostředků bychom měli klást důraz na biologickou rozložitelnost povrchově aktivních látek, které převádějí špínu z prádla do roztoku, na nízkou či raději žádnou ekotoxicitu a na co nejnižší dermální dráždivost. Na našem trhu je naštěstí k dostání dostatečné množství neškodných pracích prostředků, šetrných změkčovadel a přípravků pro bělení prádla. Patří k nim například výrobky firem Klar, Tiera Verde, Almein, Green Force, Ecover, Sonett a Urlich. Rozhodně bychom se měli vyvarovat používání běžných aviváží, které jsou obtížně biologicky odbouratelné, na čistotu prádla nemají žádný vliv a u citlivějších jedinců mohou vyvolat alergické reakce. Účinku aviváže dosáhneme přidáním malého množství octa do přihrádky na aviváž. Abychom prádlo vyjmuli z pračky krásně provoněné, stačí k pracímu prostředku přidat pár kapek éterického oleje. K oživení bílého prádla pak můžeme použít bělicí sůl a na skvrny použijeme některý z šetrných přípravků, které trh také nabízí, anebo ještě před tím, než prádlo vložíme do pračky, vsaďme na osvědčené babské recepty: žlučové mýdlo, octovou vodu na skvrny od kávy a kečupu, líh na skvrny od piva a běžnou kuchyňskou sůl na skvrny od červeného vína.

Ve všech směrech úspornější je také vkládat prací prostředek přímo do bubnu pračky, potřebné množství tak můžeme snížit až o pětinu. Dávkování pracích prostředků je odvislé i od tvrdosti vody. Měkká voda prací prostředek spoří, tvrdá jej naopak vyžaduje více.

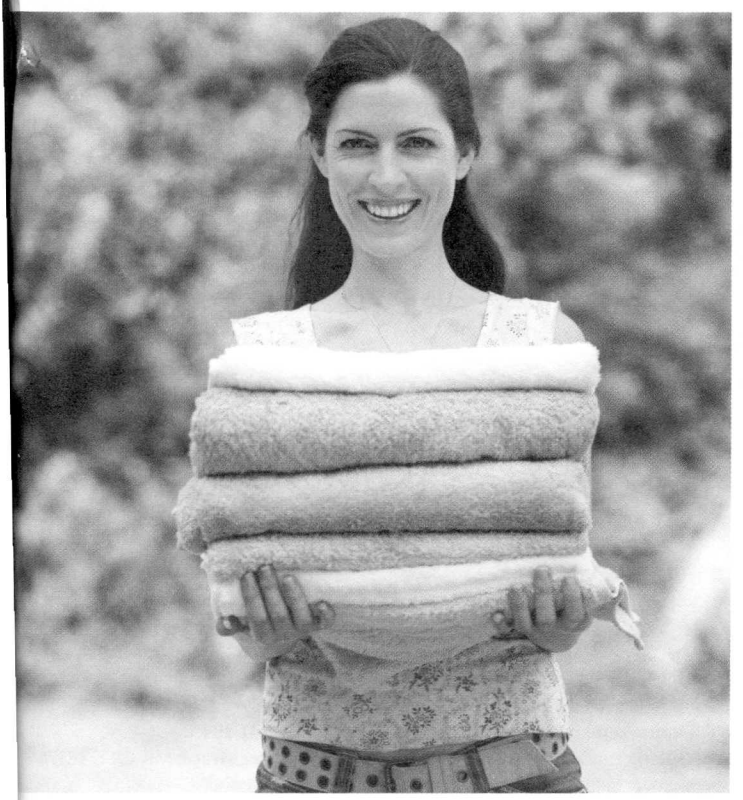

Zásady šetrného praní

Na ekologičnost praní bychom však měli myslet již při nákupu pračky, a proto vybírat takovou, která má nízkou spotřebu energie a úsporné programy. I po zakoupení bychom se pračce měli patřičně věnovat: pravidelně ji čistit od vodního kamene, a to nejlépe octem. Vodní kámen v pračce totiž snižuje účinnost praní. I samotnému procesu praní bychom měli věnovat pozornost. Pračku bychom měli zapínat až poté, co ji dostatečně naplníme prádlem, ale neměli bychom ji přeplňovat. To by byl problém například při praní látkových plen, které mají velkou savost a při příliš naplněné pračce nasají veškerou vodu, a dobře se proto nevyperou. U běžného praní si vystačíme s teplotou 40 stupňů, která je dostačující i hygienicky. Vyvářku a praní na 60 stupňů tak omezíme jen na kojenecké prádlo, plenky a prádlo nemocných. Zamyslet bychom se měli i nad dávkováním pracího prostředku. Obvykle stačí mnohem méně, než výrobce uvádí jako doporučenou dávku. Dávkování pracích prostředků je odvislé i od tvrdosti vody. Měkká voda prací prostředek spoří, tvrdá jej naopak vyžaduje více. Jak jsme na tom s tvrdostí vody doma, můžeme zjistit u společnosti, která nám vodu dodává. Ve všech směrech úspornější je také vkládat prací prostředek přímo do bubnu pračky, potřebné množství tak můžeme snížit až o pětinu. Jak je vidět, cest, jak prát co nejšetrněji, je mnoho a je pouze na nás, jakou z nich si vybereme.

Odstraňovat fosfor z odpadních vod představuje výrazné zvýšení nákladů, které se nepromítá nikam jinam než do zvýšených cen stočného. A přitom existují jednoduchá kritéria, podle kterých můžeme prací prostředky posuzovat s ohledem na jejich ekologickou a biologickou nezávadnost, potažmo i finanční výhodnost.